

Рк. [1]6(29к)
К 72

Г. КОСЯЧЕНКО

Залізна КРОВ

ВУСПП

ГЕОРГ ФІЛІПОВИЧ

КОРОТКИЙ ПАСПОРТ КНИГИ

Шифр Р Ш 6 (2-4); К 72 інв. № 2271825

Автор Котляренко Гр.

Назва Землізна кров.

Місце, рік видання Х., 1927.

Кількість стор. 35, 1 с.

-/- окр листів _____

-/- ілюстрацій _____

-/- карт _____

-/- схем _____

Том _____ частини 35, 2 вип. _____

Колесніот _____

Примітка

8. XI. 2001.
М.І.І. -

elilib.nplu.org

ГРИГОРІЙ КОСЯЧЕНКО

ЗАЛІЗНА КРОВ

ЗБІРКА ДРУГА

ВСЕУКРАЇНСЬКА СПІЛКА ПРОЛЕТАРСЬКИХ
ПИСЬМЕННИКІВ

1927

[891 . 79 — (081)]

Державна ордена Трудового
Червоного Прапора
Республіканська бібліотека
УРСР імені КПРС

-4-

*Перша друкарня ДВУ.
Укрюловліт № 1971.
1927. Зам. № 1776.
Тираж 3000 прим.*

ПЕРЕДМОВА

Григорію Косяченко народився 28 вересня 1903 року в с. Черняхівці на Полтавщині в не-
заможній селянській родині. Скінчив середню ко-
мерційну школу в Києві, вчився в інгоспі.

Писати поезії почав з 17 років, друкувати
з 1921 року. Був членом організації пролетар-
ських письменників «Гарт», звідкіля перейшов
до ВУСПП'у.

Поезії Г. Косяченка друковано по більшості
літрганів УСРР і особливо часто друкується він
у київському журналі «Життя й Революція».
Перша збірка поезій «Віхоли» вийшла 1927 року
у видавництві «Маса» в Києві.

Як поет, Г. Косяченко досить швидко став
відомий. Ця відомість одразу набрала гостро
обопільного характеру. На творчість поета охоче
відкликала критика і, з одного боку, визнавала
за Г. Косяченком безсумнівний талант, а з іншого
й не менш одноголосно — засипала Косяченкове
ім'я такими епітетами, як «занепадництво», «зне-
віра» й т. інш. Тимчасом ідеологічні переконання
Г. Косяченка дуже далекі від занепадницького

тону, що іноді згори буває помітний в його творчості. Своєю новою збіркою автор її хоче довести, що його поетичну увагу скеровано не лише на негативні явища нашої сучасності, а й на позитивні, що його очі не закаламучені темними сторонами нашої дійсності.

Що до форми своїх поезій Г. Косяченко надто часто нагадує Володимира Сосюру, нагадує, здебільшого, непогано, але в дальшому тов. Косяченкові треба уникати цього нагадування. Рівняючи до В. Сосюри, Г. Косяченко є поет більш абстрактний, з більшим нахилом до символістичності. Його поезії завжди підсумовують цілу низку поетичних спостережень, і які б не були сумні ті спостереження, перед поетом невідхильно ясніє перспектива майбутнього :

... На дикій праці виростить онук
нове життя, нові сади і квіти.

Ніколи Г. Косяченко не розгублювався до того, щоб втратити ясну перспективу, та і в його мінорних мотивах ми не знайдемо властивого для занепадництва психологічно - філософічного ниття. В мінорі у Косяченка основний тон дає почуття фізичної втоми. Основна постать, що від її імені промовляє поет, це буде селянин з походження,

а зараз робітник у місті. Пролетаризація селянина в місті головна лірична тема Косяченкових поезій :

Що - ранку стукає мій крок,
Коли гудок заводу кличе.

Поет уміє поглянути в своїй творчості на себе, як на типовий соціально-прикладний приклад, і через те його поезія не замикається в вузькому колі суто особистої лірики. Поезія Г. Косяченка дає нам свіже ліричне уявлення про почуття її переживання молодих кадрів пролетаріату, щойно рекрутованих із села, про їх хитання між селом і містом, про важку втому від незвичної праці і про повільне та невідхильне засвоєння пролетарської впертості.

Р е д а к ц і я

ЗАЛІЗНА КРОВ

elilib.nplu.org

Занімів мого голосу стогін.
Там, над озером, клекіт гусей.
Кинув вечір осінній під ноги
жмут дзвінких, як залізо, пісень.

Із - за обрію міслдь - лелека
вирушає в незмірну путь.
День мипув.

Так спокійно і легко
підвелася натомлена грудь.

Р А Н О К

Жоржиною розквітне день.

Спокійне небо, —

криця,

камінь!..

На груди ранок упаде

в знеможі, кинутій віками.

В робочім серці —

іскра!

Ток!

Боротись?

Жить?

Даю вам згоду!

І буде стукать мідний крок,

коли гукне гудок заводу.

Піду, де гамір, —

кину сум...

— Співать з залізом,

із варстатом!

Нову я цісню принесу

в завод, на фабрику, у хату!

В робочім серці —
іскра !

Ток !

Падає в грудях робітничих . . .
Що - ранку стукає мій крок,
коли гудок заводу кличе.

День за муром поволі стиха,
одбиває годинник луну.
Теплим потом заливсь у цехах
шум машини і дзвін чавуну.

Десь у небі замисливсь димар.
Котять - котять вагони руду.
Над каштаном холодний дихтар
осипа музиканта в саду.

А за містом нікого нема,
ані крику,
ні тьми,
ні огнів.

Тільки сон
і холодний туман
кута постать чиюсь в далині.

Блідий зір супокій колиха.
Вулиць шум ув огнях потонув...
Теплим потом заливсь у цехах
шум машини і дзвін чавуну.

СТРАЙК

З минулого

Спинивсь машини дикий рух.
Заклякли вії смутку - втоми.
Упали зорями на брук
заліза дим і гасла гром.

Заквіт утомою димар,
німіють виснажені кроки.
А угорі —
ватаги хмар,
шумлять тополі одинокі.

— На брук!

— На вулицю!

— Усі!

З заводів, з фабрик, із копалень, —
панелі кров'ю оросить...

Хай сонце серця ток запалить!..

Поник засмаглий паротлг.
Заклякли нерви у магніті.
І малиніє в небі стлг.

— На площу — страйк!
— На площу — мітинг!..

І на обличчя пада тінь,
повитий сум у теплий морок.
Своє чоло у скелі стін
впина заліза й диму город.

Заквіт утомою димар,
німіють виснажені кроки.

А угорі —

ватаги хмар,
шумлять тополі одинокі...

Ідуть квартали — тліє сон.
Зневаги тінь цвіте, як місяць.
В серцях брешить металу тон
і важко ноги втому місяць.

Поник засмаглий паротяг.
Заклякли нерви у магнеті.
І мазиніє в небі стяг.

— На площу — страйк!
— На площу — мітинг!..

Д Е Н Ь

Де реїки — простяглася тінь.
На брук посипалась утома.
І тільки вітер угорі
та молодик — злотиста кома.

Спада тополі сизий блиск,
надходить день і в'яне сутінь.
На груди легко давить тиск
і м'язи втомою окуті.

Я покладаю на камінь сон, —
надходить ранок в синій блузі.
І — слухай, серце, сонця тон,
зелений дзенькіт рос на лузі.

Упшися, зір, в далекий схід,
де обрій мчить на рижих конях...
У думках серця тане лід,
тепліє крові стук у скронях.

Надходить день.

Спокійний рух.

І на стіні — зелений коник.

Вантажить працю битий брук,
у шумі шум — і плаче й дзвонить.

Варстат спокійно : — док і док . . .
Замазав крицею обличчя.
Руда, метал, огонь і ток,
де втома руху —

кличуть,

кличуть . .

На ноги сонце.

Дзенькіт кіс.

Росою квітне свіже поле.
І пада золота покіс,
де прохолода м'язи коле.

Де сутінь шуму, — руку стис.
Іду, де з каменю дорога.
— Мій зір, на Захід, Схід дивись, —
остання буде перемога! . .

Надходить день.

Спокійний рух.

І на стіні — зеленій коник.
Вантажить працю битий брук,
у шумі шум —

і плаче

й дзвонить.

ВЕСНА

Сонце упало на рейки.
Тінь — як тополя рясна.
Я поспішаю з ячейки.
Шумом в обличчя —
весна!

Знов мої думи, як коні.
Рік дев'ятнадцятий —
тінь.

Руку бентежно до скропі
хижо запалене:
— «Стій!...»

Гояться ятрени рани, —
вже не згадаю...
О, ні!

Місяцем згадка розтане
десь серед збуджених днів.
Птицею шумно пролине
в даль, до смуглявих берез.
Зігнеться втомно під тином,
вмиється слізьми берез.

І вже тоді не вернути
згадок замріяних снів.
Дні тільки, скорбно зігнуті,
падати
        будуть
                до ніг...

Квітами всипані думи,
в вас поринаю до дна, —
вірю, що в бурю і шуми
йде не остання весна.

Часе далекий, майбутній,
сходить сьогоднішній день...
— Хто то?

        О, хто то могутній
в царство комуні іде?..

Сонце над ним
        і тумани.
З радості слізно мені...
... Знову десь згадками манить
в тепло окрошлені дні.

Т Р У Д

I

Чорний мур і залізна брама.
Весь у диму завод.
Оспівали тебе не дарма,
мій двадцятій,
червоний год.

Червоніє земля і камінь, —
ще і тепер — сліди.
Лягли кулі на мур віками —
покрива їх що-ранку дим.

Ще її тепер, —
по слідах кривавих,
котить вагон руду.
— Хто!
Хто мої груди давить?!
Легше!
Впаду!..

II

Виходять,
а площі — порожні.

Залізна звисає рука.
Це знову завод переможньо
на всесвіт у небо гука.

— Без муки —

живем не для неї —

робоча розхристана грудь . . .
Звів руку свою над землею
піснями уквітчаний труд.

III

Байдужість, втома

і дим, —

а ранок збудивсь — на заводи!
Упитися днем молодим,
де пісню машина заводить.

Варстати вітрами гудуть,
а зміна — от - от, уже скоро . . .
— Гей, викпніть пісню труду!
Залізу! Чорнозему! Горам!

IV

I молот,

і серп,

і зоря —

де вічні слова і промови.
Від радості очі горять,
а серце не може промовить.

Заквітнули думи - огні . . .
Я вірю —

рука робітнича
придушить рушницею гнів,
як всесвіт до помсти покличе.

Грозою ударить у груди
і кров'ю забризкає небо.
— О, мій заколисаний труд,
тривога і поклик — до тебе!

у

Вихлюпне сонце з морів, —
сутінь в копальні потоне.
Небо окутає грім
залізобетонний.

Піде в простори Земля, —
дзвін . . .

перебої . . .

неспокій . . .

Вічності вісі рицлять
у тиші глибокій.

Регіт,
квиління,
вщтя
вкутають бурею дзвони.
Хижо, із криком злетять
до трупів ворони.

VI

Кида в небо камінний димар
обгорілі, задимлені роки.
День надходить — нікого нема,
день минає — стоїть одинокий.

Біля нього —
розкиданий бруд.
А над ним —
ходить сонце і грози...

Будуть вічними: —
пісня
і труд,
буйна радість,
тривога
і сльози.

ДНІПРЕЛЬСТАН

Над Дніпром золотиться туман.
Синій ранок в кереї осінній.
Дремле п'яний од вітру лиман,
в'яне чайки сумне голосіння.

І дзвенить полохливе крило
сумом пісні моєї тривоги.
Де стоять вітряки за селом, —
припада їм крик до дороги.

Линуть води в задумливу синь
без тривоги, печали і суму.
І на травах — краплинки роси,
там, де ниви поникли в задумі.

Очерет одшумів над Дніпром.
Скільки днів?
Скільки літ промайнуло?
Твоїх предків запечена кров
ще й учора рипіла під плугом.

Де упали бентежні діди —
перегноєм їх м'язи могутні.

Хочу славити час молодий,
дні в піснях оспівати майбутні.

Краю мій!

Україно моя!

Знову встелеться жито туманом.
Крик чайний впаде на поля,
на минулі, забуті вже рани.

Синій спокій турбін і дротів,
гамір хвиль буйних вод, де пороги, --
кинуть мідь у степи золоті,
окують у залізо дороги.

Зійде осінь на ниви й сади,
знов ключі журавлині полинуть,
де над морем стоять городи,
оповиті у сльози калшні.

А за ними і радість моя
слухать пісню бурхливу і п'яну.
Хочу ще раз побачити я
тінь країни моєї багряну...

Розляглися туманом жита.
Над порогами чайка в тривозі, —
то упала десь тінь копита
і тремтить, як сльоза, на дорозі...

Слухай, серце, задуму полів,
тишину в неспокійному морі —
впадо сонце до наших голів,
тільки бризки

на міслдь
і зорі.

ЖОВТЕНЬ

М. Терещенкові

О, далека моя Україно!
Опустіли сади і гаї.
Дика осінь стоїть на колінах,
за розбитим порогом моїм.

Задививсь на порепані ноги —
угорі молодик золотий.
Де туман застеляє дороги, —
відгукнулись вітрів копити.

Серед хвиль срібнозорих і синіх
моїх літ одпливли кораблі.
Сохне радість моя на кални,
де упали пісні журавліп.

Промайнуло осяяне літо,
листя пада на беріг ріки.
Знову серцем прийшов я боліти
в край незнаний, забутий такий.

Там, де гори у далі осінній
у задумі шумливій стоять,

до Дністра сині падають тіні
ніби радість забута моя.

На безлюдному березі — камінь,
вартовий, бризки шуму ріки.
Хтось, здається, збирає руками
золоту над рікою блакить.

I

У долинах — важкий туман,
синє небо і гори сині.
За Дністром відгукнувся наган —
розбудив моє серце нині.

Скоро, мабуть, вже буде день, —
хора мати встає з постелі
і по каменю важко йде :
до Дністра — заридать на скелі.

До Дністра заридать, де син
своїм тілом угноїв камінь,
де очей розіллалась синь, —
на могилі зібрать руками.

Поспішає... іде... біжить.
А тумани огні колишуть.

Вже могила, — іти ще мить,
і — наган розрізає тишу.

Повертає у гори знов:
— «О, мій сину!.. Немає сина!..»
І на камінь хлюпнула бров, —
змалиніла стара хустина.

У долинах — важкий туман.
Синє небо і гори сині...
— Скільки болю!..

О, скільки ран
моє серце відчуло нині!

А на горах синіє сум.
А на горах — солодкий вітер.
... Ріки води свої несуть.
У саду похилились віти.

II

Південне сонце капає вином,
де хлюпа Дністер поміж гір високих,
і синій простір за моїм вікном
голубить даль і вітер синьоокій.

Утома сонця пада на росу,
на легінь сутени вечірньої над садом.

Цвітуть сади, як той вечірний сум,
і п'яні гори пахнуть виноградом.

Зоря вечірня тліє в вишині.
Тоді мені вчувається: неначе —
де за Дністром туманяться огні —
там знов народ під нагальми плаче.

Тривожне серце змучених грудей,
зневіра розуму в тяжкім терпінні!
Велично бурею до вас гряде
знаменний час у золоті осіннім.

Хваліте труд своїх робочих рук!
Любіте дні, закохані у вітер, —
на дикій праці виростить онук
нове життя, нові сади і квіти.

III

Тиша упала місяцем у води.
Різина¹ спить на скелях золотих.
Забутим Каїном в долині бродить
важкий туман і синій молодик.

Озвались півні — ранок, мабуть, скоро.
І дике сонце глянulo одраз!..

---

¹ Різина — прикордонне місто в Басарабії.

Де крики радості п'яли сном у горах,—
невільні села линуть до Дністра.

По бруду йдуть робочих рук колони,
де тліє стяг у золоті огнів.
У пісні радість порина і тоне,
і знову вирина у сляній даліні.

Палкі ідуть на березі промови
і десь у вирії линуть журавлі...
Народ до боротьби повстать готовий,
вітають Жовтень руки ковалів.

А води йдуть повз гори сині й дикі.
Невільний люд на березі стоїть.
— Ми чуєм ваші розпачі і крики,
як музику утомлених гаїв.

Вітають нас із берега чужого.
Вітають Жовтень сині береги.
— О, ми не ждем рятунку ні від кого!
Нехай живе наш Жовтень дорогий!..

І раптом постріл врізався у патовп.
І дикий крик...
Народ у гори знов...
Де волю серця пострілом зім'ято, —
до ніг упала, запеклася кров.

IV

І наказ був простий — не пускати матір.
Де могила сина — хиляться кущі.
То її ридання у моїй кімнаті,
то її ридання у моїй душі.

Як забили сина — тільки прийде ранок,
або на світанку — мати до ріки.
Знову, моє серце, розпач її раниць
і п'янять ридання місячну блакить.

V

На могилу приходила мати.
(У той день її сина забили).
— «А ув дома — ні хліба, ні хати!..»
І ридала, ридала безсило.

І збирались на березі люди,
а ріка під ногами туркоче.
Мати сина риданнями будить
на могилі із рання її до ночі.

Синій вітер осінній і сонний
так ніколи не плакав на ниві,
зариди і сльозою потоне
в далині затуманеній, сивій.

І наказ був простий — не пускати матір.
Де могила сина — хиляться кущі.
То її ридання у моїй кімнаті,
то її ридання у моїй душі.

VI

Скоро, мабуть, вже буде день.—
хора мати встане з постелі
і по каменю важко йде
до Дністра — заридать на скелі.

Поспішає... іде... біжить.
А тумани огні колишуть.
Вже могила,— іти їде мить,
і наган розрізає тишу...

У долинах — важкий туман.
Синє небо і гори сині...
— Скільки болю!..

О, скільки ран
моє серце відчуло нині!

А на горах синіє сум.
А на горах — солодкий вітер.
... Ріки води свої несуть.
У саду похилились віти...

VII

Тривожне серце змучених грудей,
зневіра розуму в тяжкій терпінні!
Велично бурею до вас гряде
знаменний час у золоті осіннім.

У час вечірній, в кучерях жоржин,
буяє радість срібною росою.
До вас також надійде серед жнив
Червоний Жовтень синьою грозою.

І сум і втома її пута — опадуть,
як дні бентежні падають під ноги,
або керяя осени в саду
встеляє вітрові розіп'яті дороги.

Хваліте труд своїх робочих рук!
Любіте дні, закохані у вітер,—
на ваших м'язах виростить онук
нове життя, нові сади і квіти.

ЗМІСТ

	Стор.
Передмова	5
Занімів мого голосу	11
Ранок	12
День за муром	14
Страйк	15
День	17
Весна	19
Труд	21
Дніпрельстан	25
Жовтень	28

Ціна 45 коп. (Р)

A

427791

elib.nplu.org

Склад видання:
Сектор Періодичних Видань ДВУ
Харків, Московські ряди, 12